

розвитку науково-технічних засобів, зокрема фото та відео техніки дає можливість зафіксувати, а відповідно і відобразити найдрібніші деталі зображення найрізноманітніших об'єктів, зокрема й речей. Тому, законодавцю можливо необхідно передбачити таку можливість з метою швидкого та повного розслідування кримінального провадження і притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Колесник В.А. Деякі проблемні питання пред'явлення особи та речей для впізнання за чинним КПК України. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 1(26). С. 163–168.
2. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса. М.: Изд-во Академии наук СССР, 1958. 704 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

Бортнійчук Валерія Олександрівна,
студент 3 курсу навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

Прагнення європейського майбутнього ставить перед народом України завдання реалізувати демократичні ідеї правосуддя, вироблені світовою практикою і наукою.

У науковій літературі сьогодні особливу увагу приділено новим процесуальним механізмам здійснення кримінального провадження. Перш за все, це пов'язано з тим, в Кримінальному процесуальному кодексі України закріплено ряд нових інститутів.

Нововведення стосуються всіх стадій кримінального провадження – як досудових, так і судових. Одним із ключових учасників даного провадження, у практичній діяльності якого відображатимуться зміни, є слідчий. Його робота багатопланова, впливає на різні сфери суспільного життя. Слідчий у кожній своїй дії та процесуальному рішенні реалізує визначені КПК України завдання кримінального судочинства, виконання яких пов'язано із реалізацією такої функції досудового розслідування, як здійснення провадження по кримінальних проступках, особливості досудового розслідування яких регламентуються главою 25 КПК України [1].

У КПК України вперше введено поняття кримінальних проступків, якими вважаються правопорушення невеликої тяжкості, що не становлять серйозної загрози для суспільства, наприклад порушення авторського права і суміжних прав, дрібна крадіжка, хуліганство. Як основне покарання за здійснення кримінальних проступків передбачено штраф.

Введення нового терміна «кримінальні проступки» передбачає особливу процедуру проведення досудового розслідування. Першою особливістю досудового розслідування кримінальних проступків є те, що воно здійснюється у формі дізнання, зазначено у ст. 215 КПК України. Під дізнанням розуміється заснована на законі правозастосовна діяльність, спрямована на виявлення, попередження, запобігання та розслідування кримінальних правопорушень, забезпечення вирішення завдань кримінального судочинства. Це надає можливість, наприклад, співробітникам оперативних підрозділів при досудовому розслідуванні кримінальних проступків користуватись повноваженнями слідчого органу досудового розслідування.

Процедура надходження матеріалів до співробітників оперативних підрозділів аналогічна процесу реагування на заяви і повідомлення про злочини. Керівник органу досудового розслідування вивчає інформацію, що надійшла до нього, визначає правову кваліфікацію кримінального проступку із посиланням на статтю Закону та доручає проведення розслідування слідчому або співробітнику оперативного підрозділу.

Сам процес досудового розслідування кримінальних проступків реалізується відповідно до загальних правил кримінального провадження, про що зазначається у ст. 298 КПК України.

Під час проведення дізнання громадяни мають можливість користуватись такими ж правами учасників кримінального провадження, які передбачені КПК України під час здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень у цілому. Відмінність у правах залежатиме від процесуального статусу учасника кримінального провадження. Так, наприклад, потерпілий може набувати передбачених ст. 56 КПК України прав тільки після подачі заяви про залучення до провадження як потерпілого. Після цього йому вручається пам'ятка про процесуальні права і обов'язки потерпілого, що є письмовим підтвердженням набуття статусу потерпілого.

Специфіка здійснення провадження по кримінальних проступках передбачає, що під час їх розслідування не допускається застосування запобіжних заходів у вигляді домашнього арешту, застави або тримання під вартою. Ці обмеження вводяться у зв'язку з тим, що суспільна небезпечність кримінальних проступків, у порівнянні зі злочинами, менша, тому і процесуальний вплив на права та свободи людини повинен також бути меншим.

Враховуючи дану обставину, до підозрюваного можуть обиратись лише запобіжні заходи у вигляді особистого зобов'язання чи особистої поруки. До того ж, зазначені запобіжні заходи можуть обиратись лише слідчим суддею і тільки у випадках, чітко передбачених КПК України, що, по суті, і є процесуальною гарантією додержання прав людини у кримінальному провадженні.

Необхідно звернути увагу і на обмеження у використанні слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування кримінальних

проступків. Так, ст. 300 КПК України передбачено заборону проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час проведення дізнання.

Загальнодоступними процесуальними діями, які слідчий може використовувати під час досудового розслідування кримінальних проступків, залишаються допит (в т.ч. у режимі відеоконференції), одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб, пред'явлення для впізнання, проникнення до житла чи іншого володіння особи, обшук, огляд, слідчий експеримент та проведення експертизи. Ст. 111 КПК України наділяє правом кожного учасника досудового розслідування можливістю бути поінформованим про хід кримінального провадження, є можливість прийняття судового рішення у спрощеному порядку, що являє собою процедуру розгляду матеріалів кримінального провадження по суті без проведення судового розгляду в судовому засіданні. Для цього на завершальному етапі досудового розслідування, а саме під час складання обвинувального акту слідчим, його затвердження та надсилання до суду прокурором, останнім вноситься відповідне клопотання. Однак воно може вноситись лише за умови, що підозрюваний беззаперечно визнав своєю вину, не оспорує встановлені досудовим розслідуванням обставини і згоден з розглядом обвинувального акту за його відсутності, а потерпілий не заперечує проти такого розгляду.

Вище вказане дозволяє уникнути необґрунтованого затягування кримінального провадження та у найкоротші строки прийняти рішення і привести його до виконання.

Засудження особи за вчинення кримінального проступку не впливатиме на реалізацію в подальшому особою своїх прав. З іншого боку, обвинувачена у вчиненні кримінального проступку особа отримає всі процедурні права і гарантії кримінального процесу, і до неї неможливо буде застосувати запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

Аналізуючи обсяг наукових положень та порядок їх застосування у практичній діяльності, доходимо висновку, що досудове розслідування кримінальних проступків відзначається процесуальними особливостями свого здійснення, які полягають у виборі слідчих (розшукових) дій, застосуванні визначених запобіжних заходів, дотриманні скорочених строків проведення дізнання, виступає своєрідними процесуальними гарантіями додержання прав й свобод громадян, сприймається позитивно з огляду на демократичні процеси, які відбуваються у нашій державі. Позитивним кроком як для правоохоронних органів, так і громадян стане той факт, що приблизно у 80 % випадках результатом проведення досудового розслідування кримінальних проступків може бути укладання угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим, а також угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13 квітня 2012 р. Голос України. 2012. № 90–91.